

שיחת השבוע

חב"ד
כל הלב לכל אחד

יוצא לאור על-ידי
צעירי-אגודת-חב"ד - המרכז
עורך: מנחם ברוד
יו"ר: הרב יוסף-יצחק אהרונוב

ספרים

דרכי התפילה

מאת אברהם-מרדכי בלינדר
בהוצאת המחבר

שני כרכים ובהם לקט אמרות, רעיונות וסיפורים מגדולי החסידות על התפילה. 800 עמ'. טל' 08-9354729.

לדור ולדורות

מאת הרב יצחק ניסים
בהוצאת יד הרב ניסים

מאמרים ונאומים של הראשון לציון והרב הראשי לישראל. בכרך זה דברים למועדי השנה, מאמרי הגות וענייני השעה. 474 עמ'. טל' 02-5633789.

מעשה צדיקים

מאת הרב אברהם כלפון
בהוצאת המהדיר

סיפורי צדיקים שליקט הרב כלפון, ממנהיגי יהדות טריפולי לפני כמאתיים שנה. 596 עמ'. טל' 1-700-704120.

משלים בחסידות

מאת ד' הנדל
בהוצאת חיש

משלים המובאים בתורת החסידות, מוגשים בשפה המושכת את לב הילדים. אירוסים: דבורה ברוזן-בנדיקט. 126 עמ'. טל' 03-9600770.

זמני השבוע

ירושלים תלאביב חיפה באר-שבע אילת ניוירוק

7:06	6:41	6:43	6:33	6:41	6:26
8:06	7:37	7:41	7:41	7:41	7:39

המולד: יום רביעי, 7 בערב, 5 דקות ו15 חלקים
ראש-חודש אייר: ביום הרביעי וביום החמישי

300 בתי-חב"ד מוקד-חב"ד
לשירותכם *3770

כתובת המערכת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840
טל' 072-2770100 • פקס 03-9606169
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

אהבת ישראל - האתגר המרכזי

ככל שהאדם מצליח להתעלות על אנוכיותו, כן קל לו יותר להתאחד עם השונים ממנו. לכן אהבת ישראל היא "כלל גדול בתורה"

בעומק מהותנו אנו מאוחדים ומלוכדים. בניס מלך-מלכיה המלכים הקב"ה

כדי להגיע לאחדות מוכרחים לדכא את האנוכיות. נכון, לא נוה לי כל-כך לשמוע את דעת הזולת, ובכל-זאת אקשיב לו. קשה לי להשלים עם הצורך להתחלק עם הזולת במשאבים העומדים לרשותי, אבל אני מסכים לוותר למען האחדות. ככל שהאדם מצליח להתעלות על אנוכיותו, כן קל לו יותר להתאחד עם אנשים השונים ממנו.

מי אנחנו באמת

אך עדיין זו אחדות ברמה נמוכה - אחדות שנובעת מתוך חישובים. למעלה ממנה היא האחדות הפורצת מתוך עומק הנשמה, שמבחינתה אכן כולנו אחים ומאוחדים. כל הבדלים בין יהודי אחד למשנהו ובין קבוצה לחברתה הם הבדלים חיצוניים וזניחים. בעומק מהותנו אנו מאוחדים ומלוכדים, כשם שכל תאי גוף האדם הם חלק ממהות אחת מאוחדת.

להכרה זו אפשר להגיע רק כאשר מתעלים מעל מגבלות הגוף וחושפים את האמת הנשמית. מצד הגוף יש הבדלים בין יהודי ליהודי, אולם מצד הנשמה יש רק מהות אחת מאוחדת - עם אחד, בניס אהובים של מלך-מלכיה המלכים הקב"ה.

את ההכרה הזאת עלינו להעמיק בימים האלה, ימי ספירת העומר. יש לבטל את פירוד הלבבות, שהוא הגורם העיקרי לגלות הארוכה, ולמלא את ליבנו אהבת חיים, שתביא את הגאולה.

ת"ג מצוות יש בתורה. יש בהן מצוות שבין אדם למקום ומצוות שבין אדם לחברו. אך דווקא אהבת ישראל הוגדרה "כלל גדול בתורה". כמורכב, כאשר ביקש הילל הזקן לתמצת את עיקרה של התורה אמר לגר: "מה ששנוא עליך - אל תעשה לחברך. זוהי כל התורה כולה, וכל השאר פירוש הוא".

תורת החסידות מסבירה שתכליתה של התורה להביא את האדם למצב שיעמיד את נשמתו במרכז ואת צורכי הגוף בשוליים; שהנשמה תהיה העיקר והגוף טפל. אהבת ישראל היא המבחן המעשי לאתגר הזה.

היכולת להקריב

הדבר המרכזי שהתורה תובעת מאיתנו הוא - להקריב, לוותר על הנוחות והאנוכיות למען הדברים שאנו מאמינים בהם. המצוות מונחות אותנו להימנע מלעשות את מה שנעים ונוח, ולעשות את מה שלא מתחשק כל-כך לעשות. מצוות אהבת ישראל משקפת את מצבנו המדויק בתחום הזה.

אם נתבונן בשורשיה של כל מחלוקת, נגלה שבמרכזה עומדת האנוכיות. זו יכולה להיות אנוכיות אישית או קבוצתית ותנועתית. הזולת מפריע לי בדרך כלשהי, ולכן אני נגדו. שלום ואחדות מבוססים על ויתור ועל דיכוי האנוכיות. אמנם הזולת מפריע לי, אך למען השלום אני מוכן לוותר, ואם צריך - לשאת את ההפרעה.

הנטייה הטבעית של אדם היא להגיב על כל פגיעה בפילוג ובפירוד לבבות. דעתו של הזולת אינה עולה בקנה אחד עם דעתו - מיד אני רואה בו יריב. יהודי שני מתחרה על המשאבים שלי - אני נלחם בו. ומכיוון שהעולם מוגבל במשאביו ובני-האדם נבדלים בדעותיהם זה מזה, תמיד יימצאו סיבות לפילוגים ולפירוד הלבבות.

איך משה לבדו הקים את המשכן?

שלב הגילוי

זו המעלה של היום השמיני על שבעת ימי המילואים. הימים האלה ביטאו את עבודת האדם, שעושה ופועל בכוחותיו כדי לבנות משכן לקב"ה. אולם ביום השמיני האיר גילוי אלוקי עליון ביותר, שאינו לפי ערך עבודת האדם, והביטוי לכך היה בהקמת המשכן על ידי משה רבנו עצמו, שלא בעזרת בני-אדם רבים, כדי להמחיש שבעצם הוא נבנה בכוחו של הקב"ה.

אמנם נדרשת עבודה מצד האדם, ולכן היה צורך בתרומות של בני-ישראל ובעבודתם של כל חכמי המלאכה, שבנו את המשכן וכליו, אולם כל זה אכן נחוץ בשלב ההכנות. כאשר צריכה להתחולל השראת השכינה, שהקב"ה עצמו יבוא לשכון במשכן, אין הדבר יכול להיעשות על-ידי עבודת האדם, אלא הוא צריך להתבצע על-ידי 'אתערותא דלעילא' [התעוררות מלמעלה], שאינה באה על-ידי 'אתערותא דלתתא' [התעוררות מלמטה], כפי שהיה ביום השמיני למילואים.

(לקוטי שיחות כרך יא, עמ' 181)

ציווה את משה להקימו בכוחות עצמו, ועל כך הביע משה פליאה, איך יוכל לבדו להקים את המשכן הכבד כליכך. אמר לו הקב"ה שעליו להראות את עצמו כאילו הוא מקים את המשכן, "והוא עומד מאליו".

גילוי מלמעלה

מדוע בשבעת ימי המילואים היה אפשר להקים את המשכן בעזרת בני-אדם רבים, ואילו ביום השמיני נדרש משה רבנו להקימו לבדו? – מפני שביום הזה הייתה השראת השכינה במשכן באופן של התגלות אלוקית מופלאה שבאה מלמעלה, שלא על-ידי עבודת בני-האדם.

יש מעלה בגילוי אלוקי שבא על-ידי עבודת האדם ויש מעלה בגילוי שבא מלמעלה, שלא על-ידי עבודת האדם. כאשר הגילוי בא על-ידי עבודת האדם, נוצר זיכרון של המציאות התחתונה, ויש בזה חביבות מיוחדת, כמו חביבותו של דבר שהאדם השיג בכוחותיו ובעמלו. אולם יש מעלה בהתגלות שבאה מלמעלה, שלא מכוח עבודת האדם, מכיוון שאין היא מדודה ומוגבלת על-פי הפעולה האנושית, אלא אין-סופית.

פרשתנו נפתחת בתיאור חנוכת המשכן ביום השמיני למילואים. במדרש נאמר שכאשר משה רבנו ניסה להקים את המשכן – לא היה בכוחו לעשות זאת. אמר לו הקב"ה: "עסוק בידך ואתה מראה להעמידו, והוא עומד מאליו". לכן נאמר "הוקם המשכן", שהוא הוקם מאליו, ובכל זאת נאמר "ויקם משה את המשכן", שהקמה נקראת על שמו.

דבר זה מעורר תמיהה רבה: הלא חז"ל מספרים שבכל שבעת ימי המילואים היה משה רבנו מעמיד את המשכן ומפרקו. איך ייתכן שעשה זאת בשעה ש"לא היה אדם יכול להקימו"?

שיתוף-פעולה של רבים

התשובה פשוטה למדי: במרוצת הדורות נבנו בניינים שנעשו מאבנים גדולות וכבדות ביותר, ואין זה פלא, כי הבנייה נעשתה על-ידי שיתוף-פעולה של בני-אדם רבים. גם המשכן, אף-על-פי שהורכב מקורות עץ כבדות, היה אפשר להקימו בעזרת בני-אדם רבים, שפועלים בתיאום זה עם זה.

החידוש ביום השמיני למילואים היה שהקב"ה

אמרת השבוע

משתתף בצערם

רבי מאיר-יחיאל מאוסטרובצה נהג להרבות בתעניות ובסיגופים. פעם אחת נכנס אליו עשיר שלא היה מדקדק במצוות, ומכיוון שהצדיק קיבלו בחביבות העז לשאול: "למה הרבי מסתגף כליכך, וכי חטא חטאים רבים שעליו לכפר עליהם?".

חייך רבי מאיר-יחיאל והשיב: "אותה שאלה יש לי עליך. למה אתה מרשה לעצמך ליהנות כליכך ממנועמי העולם, וכי קיימת מצוות רבות כליכך?".

השפיל העשיר את עיניו והצדיק המשיך: "אלא מה, אתה משתתף בשמחתם של אחרים, ואני – בצערם..."

פתגם חסידי

"לא זו בלבד שסוף הגאולה לבוא, אלא שהגאולה כבר עומדת על סף הפתח, ומחכה לכל אחד ואחת מישראל שיפתח את הדלת וישוב את הגאולה לתוך החדר" (הרבי מליובאוויטש)

מאת הרב אליעזר ברוד

שמיני למילואים

מן המעיין

שמחה לקב"ה

"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל" (ויקרא ט, א). תניא, אותו היום שהוקם המשכן היה שמחה לקב"ה כיום שנבראו בו שמים וארץ. נאמר כאן "ויהי ביום השמיני" ונאמר שם "ויהי ערב ויהי בוקר".

(מגילה י)

בכוח הזקנים

אמר רבי עקיבא, נמשלו ישראל לעוף. מה העוף הזה אינו פורח בלא כנפיים, כך ישראל אינם יכולים לעשות דבר חוץ מזקנים.

(מדרש רבה)

להעביר את הגילוי

הגילוי האלוקי שהיה ביום השמיני נמשך לכל ישראל. לכן קרא משה "לאהרן ולבניו ולזקני ישראל", כדי להעביר את הגילוי הזה לכל עם ישראל.

(ספר המאמרים תש"ד)

למעלה מהטבע

אף שהיום השמיני הוא המשך לשבעת ימי המילואים שלפניו, יום זה נעלה מהם. הדבר קשור עם המספר שמונה, שמסמל את גילוי האור שמעל הטבע. לכן יום הקמת המשכן, שבו

"ה' נראה אליכם", היה ביום השמיני דווקא.

(הרבי הרי"צ מליובאוויטש)

בזכות הענוה

"ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח" (ויקרא ט, ז). אומר רש"י: "שהיה אהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה בוש, לכך נבחרת". מפני דבר זה עצמו, שאהרן היה ירא ומתבייש מהקב"ה וחושב שאינו כדאי והגון לכך, נבחר לעבודת המקדש.

(הבעל-שם טוב)

אין רשות לסרב

כשאמר משה לאהרן "קרב אל המזבח", סירב אהרן וירא לגשת. אמר לו משה: לכך נבחרת, ודינך כדן שליח ציבור שנבחר והוא קבוע, שמיד לאחר שפנו אליו חייב להיענות ואין לו רשות לסרב.

(פנים יפות)

בזכות הקיום בפשטות

"זה הדבר אשר ציווה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'" (ויקרא ט, ו). אתם תעשו בפשטות כאשר ציווה ה', מפני הציווי של הקב"ה, וממילא "וירא אליכם כבוד ה'" – יתגלו לכם עמקי סודות התורה ונועם טעמיה.

(ילקוט דברי חכמים)

המזימה התהפכה

מרכבה הדורה עצרה בוקר אחד ליד בית רבה של קרסובזאר (כיום בילוהירסק) שבחצי האי קרים. זה היה ביתו של רבי חיים חזקיהו מדיני, מחבר 'שדי חמד'. שני האישים שירדו מן המרכבה נראו נכבדים ורמי דרג. בני הבית הופתעו לראות את הבאים, והזמינו אותם להיכנס פנימה.

רבי חזקיהו מדיני נקרא לפני כמאתיים וארבעים שנה על ידי יהודי חצי האי קרים לבוא מאיסטנבול שבטורקיה לכהן ברבנות העיר. באותם ימים סבלו יהודי האזור מניסיונות בלתי פוסקים מצד הקראים להשפיע עליהם לאמץ את האמונה הקראית, שאינה מאמינה בתורה שבעלפה.

רבי חזקיהו מדיני עננה להזמנה ושם לו למטרה להיאבק בהשפעה הקראית ולעשות הכול כדי שתושבי העיר היהודים יישארו נאמנים לדתם.

מנהיגותו הרמה והשפעתו הרחבה היו לצנינים בעיני מנהיגי הקראים. מנהיגם, אבן־רשף שמו, פרסם מאמר ובו טען כי יהודי קרים אינם יהודים כלל, אלא צאצאי הקראים.

הוא הציג שלוש הוכחות 'חותכות': האחת, מנהגם לשבת על רצפת בית הכנסת בתפילה, כמנהג הקראים. השנייה, אין להם שפה מיוחדת כשאר יהודי העולם, כגון יידיש של האשכנזים ולדינו של הספרדים. והשלישית, עובדת הימצאותם של ספרי הקראים בבתי הכנסת.

דברי אבן־רשף הדאיגו מאוד את הרב מדיני, אשר חשש כי עלולים להימצא יהודים שישתכנעו מהוכחותיו, יתערבבו עם הקראים, וכך עלולה הקהילה כולה להינתק מעם ישראל.

הוא פרסם מכתב ובו הפריך את ה'הוכחות' של הקראים. ראשית, הבהיר, גם בירושלים נהגו לשבת על הרצפה בבתי־כנסת של הספרדים, ואף הרמב"ם מזכיר כי "נוהגים כל ישראל בספרד ובמערב... להציע בקרקעין מחצלות כדי לישב עליהם".

את ההוכחה השנייה הפריך בהביאו דוגמאות מקהילות רבות בעולם המדברות בשפת המקום, כמו יהודי מרוקו, דמשק ועוד.

את הטענה השלישית הדף בהוכחה פשוטה, כי באותם בתי־כנסת שבהם נמצאו ספרי הקראים מצויים גם כל ספרי ההלכה מן התורה שבעלפה, מה שלא יימצא בשום פנים בבתי תפילתם של הקראים.

אבן־רשף נוכח כי מזימתו סוכלה, ובמהרה הגיע למסקנה כי יש לסלק את רבה של קרסובזאר מהמקום. כל עוד הרב מדיני מנהיג את הקהילה, לא תצליח התעמולה הקראית לעשות נפשות בקרב יהודי קרים.

ההזדמנות לביצוע המזימה הגיעה במהרה. השלטון הרוסי פרסם חוק האוסר על מי שאינו אזרח קרים

להתגורר במקום. אבן־רשף ואחד מאנשיו החליטו להשתמש בחוק הזה כדי לגרום לגירושו של הרב מהמקום.

מיהרו השניים אל בית השר הממונה מטעם השלטון על חצי האי. הציגים את עצמם כנתינים תמימים, הדורשים את טובת המדינה, ביקשו ליידיע את השר כי רבה של קרסובזאר הוא ממוצא טורקי וכי אינו אזרח המדינה,

ועל־כן שהייתו במקום אינה חוקית. השר הודה להם על המידע ופטרם לדרכם.

השר מיהר לשגר רץ מיוחד כדי להזמין את הממונה על מחוז קרסובזאר לבוא אליו. מבוהל מהזמנת הפתע הדחופה מיהר הממונה לבוא אל לשכת השר. הוא היה שרוי במתח רב, אולם כאשר שמע במה מדובר נרגע מיד.

הממונה הזדקק אל מול השר והשיב: "לא חשבתי לרגע לפגוע ברבה של קרסובזאר, כי איש אלוקים קדוש הוא, מופלא במידותיו הטובות, וטוב הוא לכלל האוכלוסייה. כל רואיו, אף שאינם יהודים, מעריצים את האישי".

הממונה האזורי הוסיף להלל ולשבח את הרב, ובניתיים פג כעסו של השר והתחלף בסקרנות להכיר את האישי ולראותו מקרוב. בסיום הפגישה הודיע השר לממונה כי הוא מבקש לנסוע עמו אל ביתו של הרב כדי לפגוש.

עלו השניים אל מרכבתו של השר ויצאו אל ביתו של רבי חיים חזקיהו מדיני. מיד בכניסתם אל ביתו של הרב חש השר בצניעות ובשלווה האופפות את הבית. כשפתחו את דלת חדרו של הרב, ראו כי השדי חמד שקוע בעיונו בספרים שנערמו על שולחנו, ואף לא שם לב לנכנסים.

האורחים ניצלו את הדקות כדי להתבונן בפני האישי המפיקות חכמה והדר בלתי־רגילים. גם זקנו הארוך שיווה לו מראה של מלאך אלוקים. השר השתכנע מיד כי אכן זה איש מורם מעם, משכמו ומעלה.

כעבור זמן־מה נשא רבי חזקיהו את עיניו והבחין באורחים. מיד קיבלם בכבוד גדול ובהארת פנים. לממונה המחוזי כבר הייתה היכרות קודמת עם הרב, ועתה הציג לפניו את השר. הפגישה עשתה רושם כביר על השר, עד שבסיומה קם בהתלהבות ואמר:

"ידע הרב כי בתחילה הזמנתי אליי את הממונה המחוזי מתוך כוונה להורידך מכהונתך ולהביא לידי גירושך מקרים ומרוסיה, אולם עתה אדרוש לתת לרב רישיון מיוחד מאת הצאר ירום הודו להמשיך בתפקידו". השניים נפרדו מן הרב בחיבה, והוא יצא לכבודם וללוותם.

כעבור זמן הגיעה אל בית הרב מעטפה ממשלתית חתומה, ובה רישיון מיוחד המאשר לו להתהלך בכל מרחבי קרים ורוסיה בלי הגבלה. בתסכול רב נוכחו הקראים כי דווקא מלחמתם נגד הרב, היא שהביאה לידי הרמת קרנו וחיוק מעמדו בעיני היהודים ואף בעיני השלטונות.

מאת מנחם ברוד

לומדים גאולה

לזעוק ולייחל

חודש ניסן בכלל הוא חודש של גאולה, וכאשר מתקרבים לסימומו של החודש, גוברת ומתעצמת הציפייה לגאולה. זכורים היטב הדברים הכואבים שהשמיע הרבי מליובאוויטש (אור לכ"ח בניסן תנש"א): "מתאספים עשרה (וכמה וכמה עשירות) מישראל ביחד, ובזמן זכאי בנוגע לגאולה, ואף על־פי־כן אינם מרעישים לפעול ביאת המשיח תיכף ומיד, ולא מופרך אצלם, רחמנא־ליצלן, שמישיח לא יבוא בליה זה, וגם מחר לא יבוא משיח־צדקנו, וגם מחרתיים לא יבוא משיח־צדקנו, רחמנא־ליצלן! גם כשצועקים 'עד מתי' – הרי זה מפני הצייוני כו'. ואילו היו מתכוונים ומבקשים וצועקים באמת, בוודאי ובוודאי שמישיח כבר היה בא!".

בהווה החסידית ידועים כמה וכמה מגדולי החסידות כדמויות־מופת של ציפייה לזהות לגאולה. על בעל 'ישמח משה' מסופר, שלא היה מסיח דעת אפילו לרגע מלקוות לביאת הגואל, ועד עת זקנה ושיבה היה ברור אצלו שיחיה ויגיע לזמן ביאת המשיח. צדיקי הדור אמרו עליו שהוא ניצוץ ירמיה הנביא, ויש אומרים שהוא עצמו אמר: "אל ייפלא בעיניכם גודל אבלי ותוגתי על חורבן בית־המקדש, כי אני הגבר ראיתי עוני עמי, על־כן לא אוכל לשכוח אף לרגע ואקווה לה' יום־יום". קודם מטייר את אמר: "לו הייתי יודע בימי נעוריי כי אזדקן ואלך ומשיח לא יבוא – לא הייתי יכול לחיות מרוב צער, ונפשי הייתה יוצאת, אך גודל ביטחוני ותקוותי החיוני עד היום".

תקע בשופר!

רבי לוי־יצחק מברדיצ'ב אמר בראש־השנה לפני התקיעות: "ריבוננו־של־עולם! אתה אמרת לנו, 'יום תרועה יהיה לכם', ועל־כן תוקעים בניך מאה קולות בשני ימי הדין, זה כמה אלפי שנים. ואנו, ריבוננו־של־עולם, רבבות אלפי בני־ישראל, זועקים ומבקשים כבר אלפי שנים – תקע בשופר גדול לחירותנו, תקיעה אחת בלבד... עד מתי נצפה לתקיעה זו?" ("קדושת לוי' בהוספות).

על בעל 'דברי חיים' מצאנו מסופר, שפעם אחת, בסוף ימיו, אמר לאדם חשוב אחד בזה הלשון: "לז' היה באפשרותי למצוא ולצרף אליי תשעה אוהבים, ידידים נאמנים, אשר לבבם כלבבי, היינו לוקחים עמנו לחם־משנה באמתחותינו והיינו הולכים לשוח בשדה ולהפציר בתפילות ובתחנונים ולא נשוב אל בתינו עד אשר ישראל נושע בה' תשועת עולמים בגאולת עולם בבית משיח בן־דוד. אבל מה אעשה ולא אוכל למצוא אתי אנשים כאלה. אחד יש לי, המחוחן (בעל 'שם שלמה') מסטריזוב, אבל איה אפוא השמונה האחרים?".

זעקה בחצות ליל

ה'חפץ־חיים' חי מתוך ציפייה וזעקה אדירה לגאולה. מסופר עליו כי בחצות הלילה, כשישנו כל בני־הבית את שנתם ובחץ שררה דומייה, היה נכנס לחדרו, נועל את הדלת במנעול וברחי, ואינו מרשה לשום אדם להיכנס. אף לא היה מעלה אור בחדרו. והיה שופך את שיחו ורחשי לבבו לפני הקב"ה: "כמה זמן עוד נחכה?! עד מתי?! הרי אנו כבר כולנו שבורים כחרס הנשבר! הבט והתבונן, אם עוד תמצא לב יהודי אחד שלם". ופתאום החל להזעיק לעזרה את צדיקי הדור שהלכו למנוחת עולמים: "אייכס?!", היה צועק. "למה אתם מחשים?! הרי אתם צריכים להיות התובעים בעבורנו! נשמות קדושות, וכי כבר שכחתן הכול?!".

אך אם בכל הדורות זו הייתה זעקה בלבד, בישר הרבי מליובאוויטש לעם ישראל כי עכשיו הגאולה היא כבר מציאות ודאית העומדת על סף הדלת ממש: "בוודאי ובוודאי ללא כל ספק וספק־ספקא שכבר הגיע זמן הגאולה... עומדים כבר על סף התחלת ימות המשיח, על סף התחלת הגאולה" (שבת פרשת בלק תשנ"א). דווקא משום כך נדרשת הזעקה הגדולה ביותר – למה הגאולה עדיין מתמהמהת!

הנס של יהודי תוניסיה

תחמושת ברחובות השכונה היהודית. התחילו להתקבל דיווחים על לקיחת יהודים ממקומות שונים בתוניסיה לגטאות. ברחובות הוטל עוצר.

הגרמנים תבעו זהב

לנוכח הסכנה עזבה משפחתו של ביתן את העיר והחלה לנדוד ממקום למקום. "הסתתרנו במחסנים של גויים", הוא מספר. "הפחד היה גדול. במחסנים שררה אפלה. אסור היה להדליק עששית, כדי שלא נתגלה. יום אחד חזר אבא לנדנין כדי לקחת כמה חפצים, ומצא עיר שחלקים גדולים ממנה נחרבו בהפצצות."

בדרך-לא-דרך הצליחה משפחת ביתן להגיע לג'רבה. "לא הייתה שם תחושה של מלחמה, אבל היה רעב גדול. הגרמנים דרשו מהיהודים לתת להם חמישים קילוגרם זהב, ואיימו שאם לא יקבלו את זהב, יפציצו את השכונה היהודית. הרב משה כלפון הכהן עבר מבית-כנסת לבית-כנסת לשני וציווה על כל בני הקהילה לתת את זהבם. הגרמנים לקחו את זהב ונמלטו, כי באותו זמן בדיוק החלו האנגלים להיכנס."

קצינים יהודים

בשבת שלאחר מכן באה הרווחה. "לא אשכח את הרגע שבו עברו שני הג'יפים האנגליים. כל היהודים הרימו תנועת יד לתנועת ניצחון.

את המחזה הזה לא ישכח ר' סאסי ביתן לעולם. הוא היה אז ילד בן שמונה, שהתגורר בעיר נדנין שבדרום תוניסיה. "יום אחד נכנסתי לבית-הכנסת ונבהלתי", הוא מספר. "ההיכל היה מלא וכולם, גם הילדים, קראו פרקי תהילים. הייתה אווירה של אימה ופחד. מישהו סיפר לי שיש שואה באירופה ושהורגים המוני יהודים. לא ידעתי מהי שואה ומהי אירופה, אבל ישבתי לומר תהילים."

כשבעי-מאות יהודים התגוררו בנדנין. המלחמה הגיעה גם אליהם. "יום אחד פשטו חיילים צרפתים על הרחוב שלנו והפכו אותו לבסיס צבאי ענק", מספר ר' סאסי. "הם חפרו תעלות, הציבו גדרות, ונערכו לשהייה ארוכה. מפעם לפעם היו הפגזות והחיילים היו מתחפרים."

המפקד פרץ בכי

יום אחד הבחין הילד כי אירע דבר-מה. "חזרתי מהתלמוד-תורה", משחזר ביתן, "צפיתי במסדר של החיילים, ופתאום ראיתי את מפקדם בוכה. 'אין לנו מדינה, הגרמנים כבשו את פריז', אמר לחייליו. למחרת בבוקר לא הייתה נפש חיה ברחוב. לא חיילים, לא גדרות. הכול נעלם."

לא עבר זמן רב מאז עזיבת הצרפתים והגרמנים הגיעו. "שמעתי רעש של מטוסים וראיתי חיילים. בהמשך הבנתי שאלה חיילים גרמנים. אחרי כיבוש פריז הדרך לכיבוש תוניסיה הייתה קלה. הגרמנים התחילו לעבוד מהר. העמידו משאיות

פינת ההלכה מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

בדיקת פרי וירק בשבת

שאלה: כיצד אפשר לבדוק מזון מחרקים בשבת ומהי הדרך להרחיקם?

תשובה: מותר לעיין בשבת בפרי או בירק כדי לראות אם הוא נגוע בחרקים, כגון לבדוק תמר או עלה חסה כנגד האור, וכן לפתוח אגוז או משמש ולראות אם הוא נגוע בחרקים.

אולם אסור לברור פסולת מאוכל בשבת, ולכן אסור להסיר חרקים ממאכל. כמו-כן אין להוציא את הפירות הנגועים מבין הנקיים, אפילו אם הכוונה לאכול את הנקיים מיד. אך מותר להוציא את הפירות הנקיים עצמם (למשל, ענבים טובים מתוך אשכול שיש בו ענבים נגועים) כדי לאוכלם מיד.

איסור בורר הוא אם מסירים את החרקים ביד

ואם בכלי, וכן עלידי הדחה. לכן אסור להשרות או לשטוף חסה במים (או במי-סבון) כדי להסיר את החרקים, אם הם מתים. ואם חיים הם, יש גם איסור בהריגתם משום 'נטילת נשמה'.

חרקים הנמצאים על פרי או ירק אין בהסרתם משום בורר, וגם אין איסור מוקצה בטלטולם, אבל הדבוקים בפרי, כגון אלה המצויים בעלי חסה, הסרתם דינה כשטיפת חול וחומרי ריסוס, שמוותרת רק סמוך לסעודה. ויש מחמירים שלא ליטלם בידיים, ולכלל היותר יש לחתוך מעט מהפרי עם החרק הדבוק בו, כדי לאפשר את אכילת הנותר מיד.

מקורות: ראה תשו"ע או"ח סי' שיש ס"א, ונו"כ. קצות השלחן סי' קכה, ובבד"ש ס"ק יד"ט. ש"ש כהלכתא פ"ג ס"ח (במהדורה החדשה ס"ח). 'הכשרות' פ"ג סכ"ט ואילך. בדיקת המזון כהלכה, שער ב פ"א (ח"א עמ' 166). שבת כהלכה (ח"ב) פ"ב ספ"ו ואילך.

ר' סאסי ביתן. ילד בתוניסיה (צילום: מאיר דהן)

ההתרגשות הייתה גדולה כאשר שני קצינים יהודים הצטרפו לתפילת השבת בבית-הכנסת של הכוהנים. אחד מהם אף עלה לקרוא בתורה. הייתה התלהבות גדולה בקהל. כולם הגיעו לצפות בהם", מספר ר' סאסי.

בשנת תשי"ב עלה ר' סאסי לארץ והחל לעבוד בחקלאות. כאן נשא לאישה את שרה יאסמינה ע"ה, שיום פטירתה חל בל' בניסן. כמו בתוניס, גם בארץ שמר על חיי תורה ומצוות, וגידל משפחה ברוכת ילדים. כיום הוא מתגורר בחיפה ונרְוֶה נחת מיוצאי חלציו.

דו"ח הפסקות הריון של משרד הבריאות קבע
ירידה בשיעור
ההפלות החוקיות
בעקבות
התמיכה והסיוע
של אגודת "אפרת"
באמצעות נולד הרבה יותר!

24%

www.efrat.org.il 02-5454500 אגודת "אפרת"

כשר
למהדרין

גן הדסים
 גן ואולם אירועים בסגנון יחודי
 המותאם למגזר הדתי והחרדי

דרך קרית ספר מודיעין עילית
טל. 08-9477857

גפן בסד

החברה החרדית לביטוח ולפיננסים

077-444-7777

מעוביין לקבות
ספרי תורה
פסולים
 (גם מיועדים לגניזה)
 וכן כלי כסף, רימונים לס"ת,
 כתרים, אצבעות,
 מגילות אסתר פסולות ועוד ...

052-9772525